СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 216. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 17. вересня, 1927.

VOL. XXXV. No. 216. Jersey City, N. J., Saturday, September 17. 1927. THREE CENTS.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ

ЗНИЩИЛА СОТКИ СІЛ. СОТКИ ТИСЯЧ НАШИХ БРАТІВ ЗАЛИШИЛОСЯ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ. ВСІМ ЇМ ГРОЗИТЬ ГОЛОДОВА СМЕРТЬ. РАТУЙМО ЇХ І ЗЛОЖІМ НЕГАЙНО НА ТУ ЦІЛЬ ЖЕРТВУ. ПЕРЕСИЛАЮЧИ СВОЇ ЖЕРТВИ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ПЕРЕД СТРАЙКОМ ПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ

ПІДПРИЄМЦІ ВІДКИДАЮТЬ ДОМАГАННЯ КОРАБЕЛЬНИХ ВАНТАЖНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Представники ріжних корабельних і вантажних підприємств відбули нині збори в справі домагань корабельних вантажників підвисшити їм робітничу заплату та постановили відкинути всі домагання. Представники юнії, які вели переговори, діставши сю відмову, заявили, що вони предложать її на зборах юнії, що відбудуться в понеділок рано.

Юнія корабельних вантажників мала з підприємцями контракт, котрий виходить дня 30. вересня. Робітники тепер зажадали контракту на нових умовах, а саме: 44-годинний тиждень праці; 90 центів на годину; 1 дол. 35 центів за годину овертайму.

Серед робітників є сильний настрій за страйком; та вперед треба буде нюйорським вантажникам дійти до якогось порозуміння з вантажниками других портів.

СТРАЙК 2,000 ВІЗНИКІВ ПОЖИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.

СТРАЙК ЗАГРОЖУЄ ДОСТАВІ ПОЖИВИ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Коло дві тисячі візників і шоферів, розвозячих поживу для ріжних підприємств міста Ню Йорку, вийшло на страйк за висшу заплату.

Страйк почався о годині 4. сполудня, та відразу підорвав доставу поживи. Страйк заскочив підприємців несподівано.

НЕМА НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОШЕСТИ ДІТОЧОГО ПАРАЛІЖУ.

ДР. ГАРИС НЕ БАЧИТЬ ОСНОВ ДО ЛЯКАННЯ НАСЕЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Др. Гарис, міський комишенер здоровля, видав заяву, що перечислення случаїв занедужання на діточий параліж не дає основ до заключень, що в околиці панує якась надзвичайна пошесть сеї недуги.

На думку комишенера, діточий параліж слабне в цілому краю. Як уже доказано з давна, ся недуга кождого другого року проявляється троха сильнійше, але се ще не значить, що мається ту до діла з пошестю.

Ся недуга ширится тепер поважно в деяких канадійських містах. Приміром, місто Едмонтон у канадійській провінції Алберті просило навітьРакефелерівську Фундацію прийти з допомогою при розслідах над поширенем недуги в цій околиці.

ЗРІСТ ПАЧКОВАННЯ ІМІГРАНТІВ ЧЕРЕЗ КУБУ.

ІМІГРАЦІЙНИЙ УРЯД ЗАПОВІДАЄ ЗАОСТРЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Іміграційні урядники відкрили, що пачковання імігрантів через Кубу почало послідними часами прибирати широкі розміри. Супроти сього іміграційний уряд постарався о скріплення морської сторожі між Кубою і Злученими Державами.

Імігрантів пачкують теж з других островів Америки. Перевозять їх скорими лодками до Флориди, де їх висаджують на берег так, щоби урядники сього не бачили. Ся достава має давати пачкарам грубі приходи.

ОБЖАЛОВАННЯ ЗА ПІДКИНЕННЄ БОМБИ.

БУДУТЬ СУДИТИ 5 ОСІБ ЗА ВИБУХ БОМБИ КОЛО СУДУ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Велика лава присяжних судів повіту Кингз рішила по короткім слідстві поставити перед суд за вироблювання бомб та підложення одної з них під бруклинський суд 5 мексиканських імігрантів. Всі вони заявили, що вони не почуваються до вини.

ПОТВЕРДЖЕННЄ 4 ПРИСУДІВ СМЕРТИ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 15. вересня. — Висший стейтовий суд відкинув прозьбу о визначення нової судової розправи для 4 осіб, засуджених на смерть за напад на платничого айскрімової компанії Ріда та вбитте платничого в Нюарку в липни 1926. року.

Суд каже, що вони мусять піти на електричне крісло, хиба що рада помилувань поручить їх помилувати.

СТАРИЙ ЛІКАР ЗГИНУВ В ОБОРОНІ СВОЄЇ ЖЕНИ.

ГЕМОНД, Ню Джерзі, 15. вересня. — Др. Вилием Лілендал, 69-літний лікар з Милвила, в стейті Ню Джерзі, згинув з рук убийників на самотній дорозі коло сеї місцевости.

Від жени погибшого поліція довідалася, що підчас одної зі звичайних собі автомобілевих прогульок лікаря в околиці на лікаря напали два Мурини. З револьверами в руках вони вскочили на повільно їдучий автомобіль та приказали жінці лікаря вийти з авта, і зараз почали її рабувати з усіх дорогоцінностий, які вона мала на собі. Лікар кинувся на ратунок жінці і оба Мурини стріляли до нього з револьверів. Кулі попали йому в горло і він упав на місци.

Жінка стала боряккатися з напасниками та кричати, поки не зімліла. Коли вже прийшла до себе, напасників не було. Вона доволіклася до недалекої оселі й покликала поміч. Чоловік її вже не жив. Фармери з околиці зорганізували сейчас кілька груп погоні за втікачами; вже й арештовано кількоро Муринів, яких посуджують о участь у нападі.

НЕ ХОТЯТЬ, ЩОБИ ЛІҐА НАЦІЙ МІШАЛАСЯ У ПРОГИБІЦІЮ.

ЖЕНЕВА, 14. вересня. — Прибула тут панна Люіза Ґросс, предсідателька нюйорського комітету жінок Модифікації Закона Волстеда.

Вона заявила, що прибула тут як делеґатка згаданого комітету, щоби противитися протиалькоголічному внескови делегатів скандинавських країв, який внесено на засіданнях Ліґи Націй, бо боїться, щоби він не перемінився в рух за прогибіцію.

Вона сказала, що її організація вірить у повздержність, але не у прогибіцію. Вона побоюється, що реформатори Ліґи Націй схотять своїми рішеннями про прогибіцію дурити народи світа, як се зроблено вже в Злучених Державах, де нема ніякої прогибіції, хоч існує на папері закон Волстеда, забороняючий виріб, продаж і пиття алькоголічних напитків.

Домагання, щоби Ліґа Націй розпочала боротьбу з алькоголізмом, поставив перший у вересні, 1926 року, польський міністер заграничних справ, Август Залеський.

РЕҐІСТРАЦІЯ КРОВИ У СТЕЙТІ ДЖОРДЖІЯ.

АТЛЯНТА, ҐА. Ґубернатор Джорджії Гардман підписав проект закона, що заводить загальну реґістрацію усіх мешканців стейту, щоби запобігти мішаним супружествам осіб білої раси з муринами. Державний уряд розслідить родовід кожного мешканця перед видачею дозволу на заключення супружества. Через те від хвилі зголошення наміреного заключення супружества до вінчання мусить минути найменше десять днів. Нагляд над переведенням сего закона має мати Департамент Здоровля стейту Джорджія.

РІЖНІ РЕКОРДИ.

У Варшаві продав якийсь ошуканець наївному купцеви з провінції трамвай, котрий їхав вулицею, впевняючи, що це його власність. Ошуканець найшов свого „нотаря", який списав з купцем контракт, узяв гроші і дав йому адресу, де має на другий день відобрати собі трамвай. — Один високий поліційний урядовець у Будапешті грабив від довшого часу багатих купців, а коли зрадив свою таємну професію, щез. — Американський нурець Еліясен добував на дні моря в Каліфорнії корабель; там напав на нього рід морського поліпа, з яким він боровся 20 хвилин, заки вирвнув з ним на поверхню.

20 МІЛІОНІВ ГОЛОСІВ ПРОТИ ПРОГІБІЦІЇ.

БЕТТЛ КРІК, МИШ. Перебуваючий у тутешній санаторії Др. Россел, головний провідник Протисалонової Ліґи, заявив, що у Злучених Державах находиться 15 до 20 міліонів людей, що мають право голосу й які є противниками прогібіції. З тої причини взиває він „сухих" до завзятої борби в обороні Вісімнайцятої Поправки, себто закона Волстеда, що вводить прогібіцію.

ЩАСТЯ ЛИНДБЕРҐА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Секретар полковника Линдберґа, ком. Ґрін стверджує, що молодий летун одержав від хвилі своєї воздушної подорожі до Парижа 3,500,000 листів й близько 100,000 депеш. Предложили йому також $1,000,000 готівкою, на случай, коли б „дійсно" звінчався перед фільмовою камерою. Инших бизнесових пропозицій одержав на 6 міліонів. Дістав також 14,000 пакетів і зворотних марок на $10,000.

ІМІҐРАЦІЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Зі звіту департаменту торговлі довідуємося, що в місяці червні приїхало до Злучених Держав 538,001 імігрантів, а виїхало 253,508 негорожан, що означає, що зріст населення в наслідок іміґрації виносив у тім місяці 284,493 осіб. Найбільше число іміґрантів, 81,506, прибуло з Канади й з Мексика 61,721. Обі сі держави не підлягають іміґраційним приписам дотично квоти. З Німеччини прибуло 48,513 імігрантів, з Ірляндії 28,054, з Анґлії 24,160, з Італії 17,297, з Польщі 9,211, зі Швеції 8,287, з Норвеґії 6,068, з Франції 4,405. Десять держав, які мають квотове право до сто іміґрантів річно, не прислали сюди ніяких іміґрантів. Ними є: французький Камерун, Етіопія, Мускат, Непаль, Танґаніка, Британійський Тоґоланд, Навру, Нова Ґвінея й Японія.

НОВА МОВА.

Професор з Ревалю Едґар де Воль, позаздрив лаврів д-рові Цаменгофові, творцеві есперанта, і після 30 літ студій придумав нову міжнародню мову, яка має бути ще лекша як есперанто і доступна для якнайширших мас. Покищо невідомо: для мас яких народів. Адже відомо, що есперанто легко вивчити тим, які знають головні европейські мови, передовсім романські. Напр. для Славян, які їх не знають, есперанто не є таке легке.

НЕЗВИЧАЙНИЙ МУЗИЧНИЙ ЮВИЛЕЙ.

Німецьке місто Трансінген буде обходити у сім році незвичайний ювилей устної гармонійки, яку винайшов тамошній фабрикант іграшок (забавок). На тім інструменті зробив він великий маєток.

В ювилейну програму входить концерт, який виконає численна орхестра, складаючася з мистців гри на гармонійці.

МУССОЛІНІ ПРОТИ НОШЕННЯ БОРОДИ ОФІЦИРАМИ.

Муссоліні заборонив офіцирам і урядовцям носити бороди. Видаючи сю заборону, мав він сказати: „Покажіть мені у цілім світі хочби одного великого чоловіка, якийби носив вуса й бороду"! „У тім случаю однак, пише один протифашистський часопис, „дуче" Муссоліні ошибається. Бо чиж не носили бороди Сократ, Плятон, Магомет, а також Лінкольн, Ґрент і Клівленд, з яких двох послідних вибирано два рази президентами Злучених Держав". „Покажіть на світі"... не значить, що того нема й не було, але, що говорячий не знає про се. А Муссоліні, як звісно, про богато річей, що були й є на світі, не знає.

ДОРОЖНЕЧА В ПОЛЬЩІ.

Від травня минулого року до травня 1927 року дорожнеча в Польщі зросла більше як на 50 прц. Середня родина з трох осіб видавала тоді денно 4 і пів зол., нині мусить мати на прожиток найменше 7 зол. Виринає питання: звідки мають брати гроші на життя всі ті, що заробляють менше, а потрібують ще й одягтися? Відповідь на це дає щоденна хроніка самовбивств, родинних трагедій, злочинів і крадіжей.

ПРОПАЩІ ЛИСТИ.

Дирекція париської почки мала минулого року 5 міліонів предметів (листів, посилок), яких не могла доручити або звернути. Причина: або адресати виїхали, або висилаючі не подали своєї адреси. 2 міл. листів треба було спалити.

ДВІ ЖІНКИ ВРОДИЛИ 47 ДІТЕЙ.

В місточку Томбрідж жінка одного робітника вродила 24-ту з черги дитину. Таким чином здобула рекорд над жінкою одного залізничого урядовця з того самого місточка, яка має тільки 23 дітей. Анґлійські газети підкреслюють, що це перший випадок в історії Анґлії, що дві жінки вродило разом 47 дітей і всі вони живуть.

БРІЯН БУДЕ ПРОТИВИТИСЯ ВІДКЛИКАННЮ РАКОВСЬКОГО

НАФТОВІ КОМПАНІЇ ЗА ВІДКЛИКАННЕМ РАКОВСЬКОГО, А МІЛЛЕРАН ЗА ЗІРВАННЕМ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН.

ПАРИЖ, 16. вересня. — Міністер заграничних справ, Бріян, буде противитися домаганню відкликання амбасадора Раковського, коли ся справа прийде під обради кабінету міністрів у сю суботу.

Раковський, як кажуть приятелі Бріяна, належить до правого крила комуністичної партії й є тільки темно-рожевим, а його наслідник може бути дуже червоним.

Американські й британські нафтові компанії є за відкликанням Раковського через те, що він старається, щоби Совіти сплачували свій довг Франції нафтою й можливо, що Раковський повів би ще дальше переговори у тій справі на некорисність британських і американських нафтових компаній, які могли би стратити ринок збуту для своєї нафти у Франції.

Міллеранд, бувший президент республики, є за безпровочним зірванням дипльоматичних взаємин з Совітами й за відкликанням французького амбасадора з Москви.

„КАЙЗЕР" ВІЛЬГЕЛЬМ ПРОРОКУЄ ВІЙНУ У 1937 РОЦІ.

ВІЙНА БУДЕ ЩЕ СТРАШНІЙША, ЯК ПОСЛІДНА, А ТРЕВАТИМЕ 48 ГОДИН.

КОПЕНГАҐА, 15. вересня. — Репрезентант копенгаґського часопису „Дагенс Ниґелер" мав недавно розмову з бувшим німецьким цісарем Вільгельмом. Кайзер Вільгельм заповів, що нова світова війна вибухне у 1937 році. Буде вона ще страшніша, як попередна світова війна. Вона, можливо, буде тревати лише кілька днів або кілька годин. У хвилі, як вона вибухне, могуча фльота, стації літаків і підводних лодок одержать інструкції при помочі бездротного телеґрафу. Торговельні фльоти будуть безпровожно знищені й та держава, яка була неприготована до війни, буде знищена в протягу 48 годин. У тій війні будуть послугуватися страшними газами й експльодуючими средствами, як на морі, так і суші. Той, що буде слабший, потерпить поразку. Він сказав, що світові держави безупинно приготовляються до війни, бо нічим иншим, як приготованням до війни є безперестанні спроби перелету океанів і випробування витревалости удержання літака у воздусі. Робляться також нові експерименти з підводними лодками, торпедами, газами й експльодуючими средствами. Говориться навіть про ужиття отруйних газів на морі.

ЗЛУКУ НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ПРАВИТЕЛЬСТВ У КИТАЮ ВІДЛОЖЕНО.

СТАЛОСЯ СЕ З ПРИЧИНИ РЕЗИҐНАЦІЇ МІНІСТРА СУДІВНИЦТВА.

ШАНҐАЙ, 15. вересня. — Конференцію в справі злуки обох націоналістичних правительств у Ганкові й Нанкінґ відложено на пізніше. Мало се статися з причини резиґнації Ванґ Чінґ-Вей-я, міністра судівництва правительства у Нанкінґ. Кілька тижнів тому назад міністер заграничних справ правительства у Нанкінґ, Ву, заявив, що злука обох правительств є доконаною справою.

Конференція, що мала відбутися 15. вересня, мала рішити лише про особисті зміни й політику нового правительства, а також уложити пляни мілітарного наступу на північну армію пекінського правительства.

ЧЕНҐ КАЙ-ШЕК У ДОРОЗІ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЇДЕ НА ФРАНЦУЗЬКІМ ПАРОПЛАВІ.

КОЛОМБО, Цейлон, 15. вересня. — Ґенерал Ченґ Кай-Шек, бувший командант націоналістичних військ у Нанкінґ, виїхав з Шанґаю й їде під прибраним назвищем у третій клясі на французькім пароплаві Ченонсе до Злучених Держав. Давніші донесення, що Ченґ Кай-Шек повернув до Шанґаю й має знова обняти команду над націоналістичними військами, показалися неправдивими.

КАНАДА, ФІНЛЯНДІЯ Й КУБА У РАДІ ЛІҐИ НАЦІЙ.

БЕЛЬҐІЯ СТРАТИЛА СВОЄ МІСЦЕ, БО МАЛІ ДЕРЖАВИ ГОЛОСУВАЛИ ПРОТИ НЕЇ.

ЖЕНЕВА, 15. вересня. — Збори Ліґи Націй вибради тимчасовими членами Ради Ліґи Націй Канаду, Кубу й Фінляндію. Кандидатура Бельґії упала трьома голосами. Голосували проти неї малі держави, що уважають Бельґію за занадто злучену з великими державами й тим голосованням хотіли перешкодити диктатурі великих держав.

НАСЛІДНИК ВОЙКОВА.

ВАРШАВА, 15. вересня. — Уряд С. Р. С. Р. попросив уже справу наслідника по послі Войкові й предложив польському урядови внесення на уділення згоди на іменовання Дмитра Вас. Боґомолова совітським послом у Варшаві. Боґомолов був шарж д'афер совітського посольства у Відні й перший секретарем посольства у Лондоні.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заґраницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ

Дня 26. жовтня відбудеться в Филаделфії четвертий Конґрес Обєднання Українських Орґанізацій в Америці. Від послідного Конґресу минуло вже три роки і тепер згідно з статутом Обєднання зїдуться знова зі всіх сторін Америки представники наших братств, товариств, клюбів, Народних Домів і других організацій, щоби застановитися над тим, що зробило Обєднанне за послідні три роки та по якім шляху треба йому поступати далі, щоби зміцнити і поширити обєднанне нашої іміґрації та затіснити наш звязок з рідним краєм.

Хто тільки може здобутися на крихітку обєктивности, цей мусить признати, що Обєднанне, це дійсно добра і хосенна загально-народна організація, хоч би вже з того згляду, що вона не словами, а на ділі через довгі літа кождого місяця допомагає старому краєви значними матеріяльними жертвами. Обєднанне має для нас особливше значінне ще й з того боку, що воно дбає про захованне нашої традиції, бож якраз Обєднанне своїми закликами започаткувало святкування памяти Першого Листопада. Обєднанне уважає, щоби в нас віддавано належну честь того рода народним мученикам, як Ользі Бесарабовій; Обєднанне стоїть на сторожи почитання наших національних ґеніїв, а свята в десятиліття смерти Івана Франка ще живі в нашій памяти. Обєднанне має отже для нас і певного рода національно-виховниче значінне.

А до того в програмі Конґресу Обєднання бачимо полагодженне такої важної справи, як реформу української школи в Америці. На Конґресі буде предложений плян такої реформи і всілякі другі проєкти, які будуть могли мати для майбутнього нашої іміґрації немале значінне, якщо вони будуть ухвалені а потім виконані. На Конґресі, як видно з програми, будуть обговорювані питання наших відносин до прибраної вітчини і тої землі, звідки вийшли ми самі, згл. наші батьки. Все те важні і цікаві питання, над якими вартує застановитись.

По тій причині ми певні, що наші братства і товариства та другі орґанізації, що остають в звязку з Обєднанням, возьмуть у Конґресі громадну участь. Коли Обєднанне має які хиби, коли хто хотів би завести в нім якісь реформи, то якраз тепер зближається на це відповідна пора. Якраз Конґрес Обєднання являється тим законним тілом, на якім ті всі справи можна піднести і який в силі всякі реформи перевести. Тут є властиве місце для критики і тут буде можна поробити зміни, бо все те буде залежати від делеґатів, що їх вишле наше громадянство на Конґрес.

РАТУЙМО СВОЇХ БРАТІВ.

Велика повінь в Галичині наробила страшної шкоди. Потоками води залиті величезні простори нив, що так густо зрошені потом і кровю наших рідних братів-хліборобів. Всі наслідки річної, важкої до нестями праці забрали бурхливі потоки. Вся надія нещасних робітників на врожай хліба, на можливість сяк-так напів голодним дотягнути до нового врожаю, знищена. Сотки тисяч нашого народу залишилися без шматка хліба, без даху, без всякого скарбу. Вчорашній і без того злиденний наш хлібороб-селянин, сьогодня став жебраком.

Холод і голод зазирає у вічі соток тисяч наших бідаків, їх жінок, батьків, старих, немощних матерей та дітей. Примара страшної смерти від голоду, хвороб і холоду зазирає кожному з них у вічі. Вони простягають тепер свої руки до щасливих своїх заморських братів, які не знають й не відчувають може того страшного горя, яким тепер оповита Галицька Земля.

Сподіватися поратунку від тих братів в краю, яких минула страшна доля повіні, не можна, бо знаємо, що вони самі ледви животіють. Вониж знищені війною й тяжкою боротьбою з окупантом, який останні роки своїми податками та ріжними иншими законними й незаконними поборами систематично обдирав увесь наш нарід та заганяв його в кут економічної безпорадности.

Що може дати нещасливий український селянин, робітник, чи хто инший в Галичині, коли сам він ледви зводить кінці з кінцями? Звідки наші люди, що в краю бачуть, знають і відчувають усе страхіття голодних, знищених своїх братів, зможуть знайти засоби, щоби допомогти нещасним страждальцям? Всеж таки, залишаючи себе напівголодуючими, вони щось дадуть тим, що засуджені на смерть від голоду й пошестей, бо мають не з каменя серця.

Допомога та буде для них великою жертвою, великим напруженням, але вона не нагодує всіх і не вратує нещасних від тяжких страждань.

Держава обовязана рівнож допомагати свому населенню в таких катастрофальних випадках. Тому і польська держава обовязана дати допомогу тим, кого вона захопила у свої лабети, і з кого тягне в свою скарбницю ріжні податки. Польща повиннаб хоч проценти віддати з того капіталу, який вона висмоктує з українських земель Галичини, з її нафти та инших природних багацтв. І про ту допомогу вже Польща заговорила. Вже пишуть про те польські ґазети й галасують, щоби перед світом показати себе ідеальною державою, такою, якою вона повинна бути, але якою не є. Кожну тисячку злотих допомоги роздувають вони до десяток, до соток тисяч, а то й міліонів.

Та ми повинні знати, що польський уряд нашому населенню не допоможе. Мусимо знати, що Поляки дадуть допомогу лише тим, що визнають себе Поляками, що станутъ їм прислугуватися, або вже прислужилися, що будуть упідлюватися, або вже упідлилися.

Польща буде допомагати і ратувати лише тих, що їй потрібні, лише тих, що можуть причинитися до скріплення польського впливу на українських землях.

Польща в свойому імперіялістичному садизмі меж не знає. Вона з особливою насолодою залишить мучитися й загибати всіх тих, кого вона буде вважати своїми ворогами. Отже найліпші наші національні сили, найсвідоміші люде, армія мирних українських борців, що обороняють свою землю своїм потом і кровю від жорстокого ворога, будуть конати від страшного голоду й хоріб. Бездушні, тупі польські урядники не лише будуть проходити мимо них; але й знущатимуться над їх надлюдськими стражданнями. Мовляв, „прокляті гайдамаки, конайте".

Ми всі добре знаємо польську вдачу. Ми добре відчували її на нашій власній шкурі, а тому мусимо відчути й зрозуміти потребу негайної допомоги потерпівшим від повені нашим братам.

Ратуймо свій Рідний Край! Бо ратуючи своїх нещасних братів, ми обороняємо свою рідну землю.

Ніхто не сміє говорити й сподіватися, що Польща сама дасть допомогу українським селянам та робітникам, що вже гинуть від голоду та хоріб. Польща, що сама не має живого цента за душею, яка жебрає по всьому світу за позичкою на свої адміністраційно-військові потреби, не дасть допомоги нашим братам.

Польща ще й досі не допомогла нашим людям в Галичині, на Волині та Холмщині відбувати свої розорені війною хати і тим змушує сотки тисяч нашого народу жити в земляних норах. Вона й тепер не зробить нічого.

Коли ми самі не врятуємо своїх братів від загибелі, то ніхто їх не врятує.

Голос Рідного Краю, голос тої Землі, де лежать кости наших батьків, дідів і прадідів, взиває нас до ратунку. Тому відгукнімся на него скоро, бо допомога потрібна тепер, негайно, як найскорше.

НА ЗАГРОЖЕНОМУ ФРОНТІ.

(Вісти з Лемківщини).

Хто цікавиться сьогодня життям Лемків-селян в Горличчині, той запримітить дуже відрадний факт, що українська культурно-освітня праця місцевої української інтеліґенції, це є учительства й священства, щораз то більший приносить хосен і щораз то дальше поширюється.

Читали ми недавно в часописах про ділову економічну й освітню працю в селі Висовій, а сьогодня ділимося другою, дуже відрадною новиною з Горличчини, а то новиною про заснування, чи радше про віднову Читальні „Просвіти" в Пантній. Перед війною було це найкраще зорганізоване село. Завдяки праці там тоді молодого патріота, учителя п. Ореста Огуляка, який тепер, як старшина УГА карається на Чехословаччині, була там добре ведена Читальня Просвіти й гарний Кружок Сільського Господаря. Пантняне мали вже й призбирані фонди на будову власної хати, та війна знищила все.

Учитель цей справив Пантнян на народній шлях і він — так сказати — викресав в них ту народню українську ідею, яку вони й до сьогодня в тому селі всі до одного несуть дуже високо.

Отже дня 3-го липня ц. р. заходами й працею тутешнього управителя школи п. Осипа Мулькевича відбулася віднова цієї гарної колись Читальні. У великій кімнаті гр. Степана Нищота зібралося ціле село, а перш усього пантнянська молодь, що вся згуртована в квартетнім церковнім хорі, гарно й уміло веденім п. О. Мулькевичем, тай майже вся околична українська інтеліґенція.

Зібрання отворив поважний місцевий селянин Андрій Глива, який разом з громад. Степаном Нищотом належав і тепер належить до найкращих представників і народніх робітників-селян у Горличчині. Головою зібрання вибрано о. Олександра Стеранку, пароха з Гладишова, одного з найкращих тут бесідників і українських народовців. Він виголосив до зібраних кілька гарних патріотичних промов; промовляло також кількох учителів з сусідства, а кінцеву промову виголосив о. Ю. Плешкевич, парох з Маластова. Збори закінчилися молитвою „Боже Великий Єдиний", яка на зібраних Пантнян зробила дуже сильне враження. До Читальні вписалося 60 членів-селян і 20 зпоміж присутніх гостей: священиків, учителів і пань.

До Виділу Читальні вибрані о. Ю. Плешкевич, як голова; п. О. Мулькевич, Лука Нищот, Степан Ротко, Андрей Глива, Петро Перун і Степан Киртак, як виділові, а Дмитро Перун, Іван Ротко й Анна Лепак як їх заступники.

Між тими селянами можна було помітити гарне зрозуміння справи, а заразом і розумне відношення до освітніх і економічних організацій, бо постановили негайно вибудувати Народний Дім. Зібрані інтеліґенти задержалися між ними аж до півночі та співали зором з ними майже всі знані українські народні й січові пісні, а крім цього кожний присутній там інтеліґент обіцяв чергово у всяку неділю відвідати їхню Читальню з відчитами з історії, ґеоґрафії, природи, господарства, гігієни і т. и.

Для ілюстрації місцевих обставин не завадить додати, що Лемки, то нарід працьовитий і що почате діло завжди доводять до ладу. Місцеве селянство вже й перед війною горнулося до всього ґарного, а найбільше до економічних орґанізацій. Була тут і Філія Сільського Господаря, яка мала вже поверх 600 членів, були вже й фонди призбирані, але війна знищила все. І Філія УПТ в Горлицях зібрала вже була також поважне число членів тай удержувала Укр. Ґімназіяльну Бурсу в Горлицях. Є отже надія, що й тепер місцеве культурне життя пічне знову на ново розвиватись. А о скільки воно булоб ще краще розвинулося, коли би не ціла плеяда тут колись русских єгомосців та їхніх і дяківських синів-академіків (бо діти ґаздівські, які покінчили школи, то майже всі служать народові вірно), які перед війною своїм часописом (за царські гроші) „Лемко", видаваним у Горлицях, страшно нищили всяку нашу освітню й економічну працю. На кожне отворення тоді нашої читальні, чи Кружка Сільського Господаря всі ті академіки (а було їх колись кільканацять) набігали з великою ватагою громил з Бортного й Вапенного з колами й камінями в руках, щоби всяку нашу орґанізацію вбити на місці. Але наші Українці тоді мимо цього не зражувалися, а працю свою вели послідовно вперед.

А нині по війні, хоч ті лицарі зпід темної звізди забралися з Лемківщини й пішли на товстіші парохії на схід; хоч пішли з вівсяників на калачі між „анахтемських Мазепинців", то всеж оставили по собі ще деневе смрід, який чути й досі. Більшість однак Лемків вже зрозуміла, що заниматися реформою релігії, це є реставрованням царського православя й русофільства, то велика дурниця і що громогласні „возванія" православної рептильки, видаваної фондами Народнього Дому у Львові й за польські злоті, а сотками за дармо розсипуваної по тутешних селах, то знову велика „рунда") кажучи словами її редактора. А що ще й тепер деневе, як в Чорнім, колишній резиденції атца Юрчакевича, й у Королевій тай Богуті шириться баламуцтво, то причина в цьому, що ще й тепер деневе знайдеться звихнена одиниця, чи якийтам „мученик", для якого віра й релігія то те саме, що для мене шабасова шапка! Ну, тай вони вводять для сміху й глуму теперішньої военної й поволенної молоді — бородатого, як Лемки називають, єгомосця тай достарчають адрес до Львова для висилки на Лемківщину за дармо ідіотичних ґазет, яких сами не читають, бо читають польські. Звичайно, то ті „умние люді" в тих ґазетах виписують ріжні смішки на Лемків, виписують на місцеву українську інтеліґенцію ріжні найпідліші брехні, кидають найнікчемніші калюмнії, а при цьому „возванія, щоби Лемки до 28-го року всі перейшли на православє й буками та камінням виганяли Мазепинців з Лемківщини". Повторюється те саме, як перед війною — що в ґазетці „Лемко", на вступі, був емблем, де Лемки в чугах, виганяли колами українських козаків у козацьких шапках; але воно — минулося. Ще й сьогодня трібують таких експеріментів, але мабуть ця акція сама собою положиться до гробу. Тільки жаль мені отцеї їх енерґії. За Висовою й Пантною певно підуть і другі села, лише треба невпинної і консеквентної праці.

Підойма.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Стрілець, Ню Йорк. Ми не можемо повірити, щоби голова тої орґанізації, про яку згадуєте, міг написати того рода письмо з такими нікчемними нападами, які лицювалиб хиба „отаманському шумовинню", а не шануючій себе і орґанізацію людині. Хоч буває й таке, що непогамована амбіція може пхнути й на таку дорогу. Тоді вона буде вправді голосити ідейність, буде говорити про армію і інвалідів, але буде бачити тільки себе саму і свою власну амбіцію і ради неї пожертвує честю других і інвалідами і орґанізацією. Назаруківщина, як бачимо, має своїх наслідників. Малі вони і бідненькі, але всеж таки її діти. Тому з тими шкідливими проявами треба буде звести боротьбу, бож якраз під стрілецьким іменем не може і не сміє скриватися степова, здеморалізована отаманщина. По тій причині просимо надіслати нам письмо в оригіналі, щоби ми могли його зміст провірити.

А. Ш. Филаделфія. Десь про якесь весілля і про якихсь патріотів годі писати, бо це може кидати підозріння на невинних людей. Ми є за тим, щоби Українці женилися з Українками, але не можемо публично нападати на того, хто поступив підтим оглядом инакше.

Л. Б. Пітсбурґ, Па. Не будемо поміщувати ніяких славословій на ту тему. Досі мали ми дуже сумні досвіди на тім полю. Без сумніву священик, про якого згадуєте заслугує на признанне і він його і без того в народі має і буде мати, якщо видержить на своїм становищі.

Витинки надіслали: Гр. Лебіщак з Честер, Па. і Н. Н. з Ютіка, Н. Й.

ЯК ОРҐАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. **Спільні наради Братств і Товариств скликує Тимчасовий Комітет на день 19. вересня, год. 8. вечером в Укр. Горожанськім Клюбі при 847 Норт Френклин Ст.— За Комітет: И. Федюк; Д. Бойко; Т. Гуцуляк.**

ПОКЛИКИ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ПОВЕНІ.

Адміністрація „Свободи" подає, що супроти великого національного нещастя, яке в виді повені навістило нашу рідну галицьку землю та супроти цего, що треба негайно орґанізувати поміч, буде заведена в „Свободі" стала рубрика, в якій даром будуть оголошувані місця і час нарад в справі орґанізовання ратункової акції для потерпівших від повені. Оголошення ті будуть короткі. Хто хоче оголошувати заклик, мусить це робити в формі платного оголошення.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Иосафата, від. 217, подає до відома своїм членам, місцевим і позамісцевим, що триквартальний мітінґ відбудеться у вівторок, дня 20. вересня, о год. 7-мій вечером точно, в гали де звичайно. Обовязком є кождого члена бути присутним на ісм мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Найважнійшою справою буде голосованне над статутом Укр. Нар. Дому, який є виготовлений. Контр. комісія здасть справозданне триквартальне. По раз останній напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої довги на сім мітінґу, бо будуть суспендовані. Члени, котрі мають діти вписані в У. Н. Союзі, мають вирівнати вкладки місячні, бо в противнім разі їх викреслиться. Котрий член не явиться на сім мітінґу заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Мих. Біланевський, предс.; Андрій Ікнів, секр.

Дан Берґман.

МАЛИНИ

(З шведського).

Моя жінка і я тай дівчина пішли недавно на малини. Ми зодягнулись були в найтонші ясні річи, великі соломяні капелюхи, а зі собою взяли два кошики і літру.

Я боявся, щоби не здибати Вестерґренів. Вестерґрени зараз запримітять усе комічне, а годі заперечити, що чоловік середніх літ, який збирає малини, виглядає трохи комічно.

Тому я вишукував собі найнедоступніші лісисті горби, найгустіші гущі а боязливо вимінав кожду протоптану стежку. Для людей, що привикли до асфальту і вигідних сходів, не згадуючи вже автів і ліфтів, є це свого роду поетична приємність мандрувати так по лісі. А моя жінка і я мали невисказану приємність. Себто, я був би мав цю приємність, колиб не була така проклята спека. А приємність моєї жінки зменшилась трохи тому, що вона боялася вужів. Вона більше шукала вужів ніж малин.

Не можу теж заперечити, що мухи і бурчимухи з усіх сил старалися зменшити нашу приємність. Мені здавалося, начеб усі комахи з цілої околиці гуділи довкола мене, довкола моєї жінки і дівчини. Але ці самолюбні сотворіння не люблять на щастя тютюну. Як вони вже занадто розібрали були собі, я закурив люльку і ми розтаборилися. Тепер направду вперше не чув я нарікань, що люлька смердить.

Але малини були тут, було їх як гною! Ми збирали невтомно. Та на моє невдоволення побачив я, що дівчина затоплена в думках таксамо часто встромляла пальці в губу, як я у кошик. Посудини ці наповнялися помало, але певно. Я назбирав уже був пів літри.

Не хочеться вірити, як то в лісі ховзко під ногами. Я, нічого не підозріваючи, спинався на горбок, аж тут нараз підошви моїх черевиків посунулися згори на долину і я лежав на животі, бородою до пня дерева, а з трудом назбирані малини розлетілися на всі сторони світа.

Дівчина скрикнула радіючи життям, але зараз заволоділа над собою і сказала:

— Ах, вивірка! вивірка! Хі, хі, хі!

— Боже, яка мила! — сказала моя жінка.

И потім засміялася також вона, довго, з цілого серця. Я не бачив ніде ніякої вивірки. Рішучо вірю, що геть у цілій околиці не було ніколи ніякої вивірки.

То страшне обридлива праця визбирувати назад розсипані малини. Я сказав дівчині, щоби визбирала мої малини. Тоді вона вже більше не сміялася.

Аж нараз скрикнула болюче й розпучливо. Стояла посеред великого цвитучого корча дикої рожі. Коби то я міг зрозуміти, як вона могла там дістатися! Та фактом було, що майже годі було видістатися їй відтам.

Не добре є денервуватись, коли маємо витягати кого з корча дикої рожі. Бо коли ми поденервовані, то воно не вдасться. Не хочеться мені вірити, що я був би в силі освободити з корча князівну Дику Рожечку. Нарешті дівчина освободилась, хоч на корчі дикої рожі остались шматки одягів і шкіри на памятку про мене і про неї.

Вкінці прийшли ми на беріг якоїсь яруги. Гора спадада кількасот метрів простопадно в долину. В щілині, трохи нижче, побачив я кущ чудових темночервоних малин. Я припав животом до землі і витягнувся до самого берега. Одначе малини росли за низько, я не міг досягнути їх.

Тоді сказав я жінці сісти мені на ноги, схопив дівчину за пасок, хоч як протестувала, зіпхнув її через беріг та опустив на діл до малин. Вона позривала малини. Та потім не міг я витягнути її вгору. Була затяжка. Я чув, що руки слабнуть мені. Хотів уже опустити її і побігти додому та покликати кого іншого. Але нараз вона замахнулася з усієї сили, закинула мені руки на шию, а гарні, великі малини роздушила мені на плечах. То було дуже невигідне положення, але зовсім не для моєї жінки. Зате дівчина врятувалася.

Але скільки то малин було відразу тут! Цілий ліс аж червонівся. Ми лазили рачки, збирали обіруч. Назбирали літру і кошики. Потім ще назбирали в капелюх дівчині, а вкінці і в мій.

А потім прийшла ця стара, що то до неї належав цей ґрунт. Була сердита, наче оса. Та я витягнув їй жало при помочі десятькоронівки. Що правда, малини не були такі дуже дешеві, але нам було приємно, що ми таки самі назбирали їх собі.

Змучені й обшарпані вертали ми до дому. Самособою, ми стрінулися з Вестерґренами. Я сказав, що ми купили малини. Але вони не вірили мені — яж мав великі червоні плями на колінах. Радість Вестерґренів була щира і невдавана.

Переклав Е. Т.

НЕ ВЖЕ МИ МАЄМО БУТИ ГІРШІ?

По всіх місцевостях в Америці Жиди будують захисти для приміщення сиріт і старших немічних людий. Невжеж ми не потрафимо збудувати бодай один моґучий Сиротинець-Захист У. Н. Союза в Америці? Причиніться своєю жертвою до того, щоби можна було як найскорше збудувати захист при У. Н. Союзі!

. . . .

Імя і назвиско жертводавця.

. . . .

Число дому і улиця. Місцевість.

Випишіть повисші рубрики, виріжте цю часть з часописи і разом з жертвою вишліть на адресу:

U. N. ASS'N. ORPHANAGE, P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Від довшого вже часу наша іміграція почала поважно інтересуватися справою української школи в Америці.

Однак в декотрих дописах можна завважати, що шановні дописувателі беруть за підставу своїх спостережень тільки якусь певну місцевість і якісь особливші місцеві обставини, або свою особисту уразу. Як одно так і друге затемнює загальну справу школи. Хто береться обговорювати таку важну справу як справу школи, повинен держати контролю над своїми думками. У всіх дописах бачимо головно одну ціль: поставити українську школу в Америці на висоті наукового завдання. Виходячи з цего, подаю і я свої скромні спостереження і пляни, які виробив на протязі кільканайцятьлітної учительської праці тту в Америці.

Про потребу певної системи.

Як в кождім ділі, так і тут треба мати відповідну систему. Першою і підставовою точкою до переведення реформи нашої школи повинно бути освідомлення всего українського громадянства в справі школи. Передовсім ми повинні зрозуміти, що „Школа" це є найперша і найважнійша інституція і як такою повинні ми, як кождий зосібна так і всі загально, щиро інтересуватися. Школа повинна нас лучити в одно тіло, без огляду на партийні чи релігійні переконання. Нашим обовязком зрозуміти, що школа стоїть всюди в кождого народа на першім місци. Та, на жаль, у нас не так. Ми справу школи легковажимо. А це є велика помилка, якої ми повинні як найскорше позбутися.

Коли ми навчимося школу цінити, тоді буде можна зі справою школи поступити о оден крок на перед, а це наступить, коли скличемо у всіх громадах місцеві шкільні збори. На цих зборах треба вибрати шкільний (місцевий) комітет з людей, які уходять в громаді за чесних громадян. Такий комітет повинен складатися що найменше з 3-ох членів. В слід за цим скликати шкільний конгрес, який мавби складатися з членів місцевих комітетів. На тім конгресі, крім полагодження інших шкільних справ, треба вибрати головний шкільний комітет, який мавби бути „серцем" цілої шкільної організації в Америці.

Школу не відлучувати від парохії, бо така розлука принесла би страту як моральну так і матеріяльну. Авторитет над школою, який до тепер, покищо, спочиває в руках церковних властей, повинен бути знесений, тому, бо власть церковна старається зреформувати нашу школу на свій спосіб, до чого вже має виготовлені пляни, які, при сприяючих обставинах, мають перейти в життє. Деякі точки цих плянів є дуже великої ваги, які заслугують на особливішу увагу. Тому ми повинні з ними обзнакомитися. Ото учительські сили мали би заступити сестри, а тоді, це кажу з досвіду, така школа стояла би о много низше як вона стоїть тепер. Школа повинна вщіплювати і то зараня в молоденькі серця любов до свого народу, любов до України, любов до всего, що рідне.

Вже самий обряд похоронний, який відбувається при облеченню сестри, вказує, що вона перестає жити для світа, а ціле своє життє має посвятити лише на службу Богу. Це такий припис і я далекий від того, щоби критикувати ці приписи, однак коли це має лучитися з вихованнем наших дітей, не можна поминути цеї важної справи. Однак, ані ми ані наші діти не можуть жити таким життям як сестри, бо і як би цей світ виглядав, якби всі його виріклися, а почали служити тільки Богу? А який учитель — така й наука.

Ми маємо ствердити факт, що наука читання та писання і молитва не вистарчають до виховання наших дітей. Також мусимо дуже глядіти на це, щоби наші діти здорово дивилися на світ, щоби не були вихованні на релігійних фанатиків, бо це шкодить нашому народови.

Правда, що між нашими сестрами трафляються такі, що уміють погодити свій стан, а навіть монашу присягу, з дійсністю, однак таких сестер дуже мало і це є винятки, а на винятках ніхто не буде опиратися.

Знаю, що дехто з читачів зробить цим виводам закид, та вкаже на сестри других народів, які є переважно учительками в парохіяльних цілоденних школах. На це моя коротка відповідь. Другі народи мають свої держави. А хоть і не мали, як Поляки, то в них, як в духовенстві так і в монашім чині, панує високий патріотизм, а в нас все це хиба виняткове.

Спосіб навчання..

Знаємо, що жадне діло не удається, це нема відповідного пляну. Тому і в навчанню шкільної дітвори рішучо потрібна система. Без системи учитель стається для дітей мучителем, а і йому самому приходиться дуже тяжко виповнити принятий обовязок. На мою думку тут в Америці треба мати кілька способів провадження науки, з яких вільно буде учителеви вибрати один і після него вести науку. Чому так? Тому, що учитель мусить не тільки з обовязку, задля куска хліба сповняти своє завдання, але з любовю, бо лише тоді наука принесе користь, коли обовязок буде злучений з любовю. Противно, коли спосіб навчання буде учителеви накинений, він буде його виповняти, але тоді такий обовязок подібний буде до обовязку наймита, який служив в господаря, а якому господар приказував (під утратою служби) йти в неділю до церкви. „Та йду до церкви" каже слуга до господаря, як той пригадував йому за церкву, але (додав по тиху) чорта зїш, як я там буду молитися" (було то рано при снідашку).

Думаю, що це є важне і тому як учителі так і дякоучителі; одні мають набути відомости провадження школи теоретично, другі практично повинні подавати свої проекти до часописи „Свободи". А це все може послужити за „матеріял" до вироблення відповідних систем.

Щоби в цім напрямі започаткувати, подаю свій спосіб навчання.

Запис дітей у школу.

При вписі дітей, не треба спішитися, головно з дитиною, котра почнає науку. Ця перша стріча дитини з учителем є дуже важною. Тому учитель повинен старатися, щоби дитина при коротенькій розмові (при вписі) полюбила учителя, а тим самим і школу. Як учитель не на початку любови в дитини не здобуде, пізнійше приходить це з трудностями. А це конечно потрібне, бо дитина повинна учителя любити; це є підвалина, на якій можна повести навчання з добрим успіхом.

Крім деяких формальностей, які при записі дитини виповнюється, добре є також спитати дитину, чи вона послушна в дома чи слухає тата і мами? В присутности тата або мами дитина відповідає на те „тяжке" питання. Батько або мати уважають, щоби дитина відповіла учителеви правду, так як вона заховується. Відповідь дитини зазначити в книзі записку або на осібній нотатці. Як дитина відповість „Я слухаю родичів", треба кількома словами похвалити дитину. Як відповість „Я не слухаю" або „часами слухаю, часами ні", тоді учитель з виразом здивовання дає легоньку нагану і жадає від дитини поправи. Обіцяну поправу записує, при чім повторяє слова дитини „по-правлю-ся". Це може видаватися кому смішним та забавкою, однак я переконаний, що це має велике значіння для дитини.

Маючи такий перегляд дітей, треба старатися ріжними способами, щоби дитина дане „приречення" при записі додержала. Бо тільки та дитина, що слухає родичів, буде слухати і учителя, а як слухає учителя, тоді є спокій у школі і поступ в науці. Поправу дитини в дома лізнається по її захованню в школі. Крім цего треба час від часу післати одного з учеників (до цего надається лїпше дівчинка) до родичів з запитом, як заховується їх „Михась" чи „Ануся" в дома? Родичі повинні відповісти так, як дитина, за яку учитель хоче знати, заслугує. Коли „післанець" принесе учителеви вістку „не добрий (а), тоді учитель дає всім дітям коротенько науку заховання дітей супроти своїх родичів, при чім має показати на обдуманім примірі, якою злою є та дитина, котра не слухає своїх родичів. Повинен також згадати, що і тут знаходяться такі недобрі діти і як вони не поправляться, на другий раз ціла кляса буде знати, хто це такий, а це є страшною карою для дитини. Як ці і подібні способи не помагають, тоді дитину треба укарати тілесно це є: ударити лінійкою по руці (по пальцях) і то сильно, не так, щоби воно сміялося з учителя. Родичі не повинні за це гніватися, бо це є часами конче потрібне. Ще раз кажу: треба всіх можливих способів уживати (і то спільно з родичами), щоби дитина слухала родичів, бо це є підставою приличного заховання дитини в дома, на улиці і в школі, а тим самим великий поступ в науці.

При записі дитини порадним є зазначувати, котрі родичі уміють читати і писати, а котрі ні. Це служить за вказівку для учителя, в якій спосіб повідомити родичів в разі, як їх дитина неприлично заховується або опускає науку, А також, маючи такий перегляд на дітей неграмотних родичів, учитель повинен звертати на них більшу увагу і більше помагати їм в науці як тим, що їх родичі можуть їм в дома помогти.

Наука.

Як-жеж вести саму науку?

Маючи звичайно понад сотку дітей ріжного віку і з ріжного рода здібностями, треба мати над дітьми сильну контролю. Діти нераз пробують вийти зпід контролі учителя. І горе такому учителеви, зпід якого контролі діти потрафили вийти. Тому до удержання контролі над дітьми служить як для учителя так і для родичів „печатка", це є гумова печатка, яка показує місяць, день і рік. Кождого дня науки учитель витискає печатку на зошиті ученика, при кінци його зробленої задачі. На читанках на початку кождого уступу тоді, коли учитель завдає його навчитися. Це є доказ для дитини і для родича, що воно має той уступ навчитися. Коли дитина на означений час не знає, витискає учитель на тім самім уступі другу, а дітям, котрі знають, витискає на слідуючім уступі. Родичі, знаючи про таку систему, що означає печатка одна, дві, три, кождого дня можуть знати, як їх дитина учиться, чи поступає вперед чи ні. Цим способом можна значити зле захованне в школі. До цего надається чорна печатка. Коротко кажучи: школа і дім мають творити одну цілість, оден спосіб (одну систему) науки. Тоді можна сподіватися користи з навчання.

Похибки учителя.

Учитель повинен все бути на час в школі і в здоровім стані. Коли трафиться учителеви „захорувати", най не відважується йти на науку! Лїпше, щоби діти розійшлися домів, як мають засвоїти науки студіювати „стан" учителя. Часами мимоволі учитель спізниться, тоді треба своє спізнення коротенько дітям пояснити. Тоді і дитина старається бути на час, бо коли учитель спізнився і своє опізнення оправдав, то щож прийдеться дитині зробити?

Щоби призвичаювати дітей до точности, мусить бути учитель сам точний. Учитель не повинен карати дітей так, щоби вони бачили в нім ката, а не учителя. Коли конечно дитину треба укарати, то тільки по руці; инша тілесна кара не надається.

Вина родичів.

Звичайно родичі, а головно мами, перед записом дитини до школи страшать дитину учителем і школою, подібними словами: Чекай, Михасю, підеш до школи, там тобі учитель „дасть"! Не будеш ти більше збитків робити!" Дитина це чує від мами, починає думати за учителя і школу і представляє собі їх як щось страшного. Таке упередження дитини до школи і учителя має лихі наслідки.

Буває, що деякі члени громади мають часами якісь особисті порахунки з учителем: або за укарання дитини або щось подібного. І родичі починають принагідно обкидати учителя (і то при дітях) найогиднішими словами. Діти, наслухавшися досхочу, приходять на другий день до школи і замісць бачити перед собою учителя, бачать „ворога" своїх родичів. Чи можна надіятися послуху від таких дітей? Ні! Такі діти стаються дуже збиточними утруднюють науку другим дітям. Так як часами доведеться таку дитину легко вкарати, вона приходить до дому плачучи, а батько, звичайно мама, йде до учителя, і то підчас науки, і в присутности дітей починає сваритися з учителем. Ці всі похибки як учителів так і родичів повинні бути усунені. Ми повинні спільними силами виховувати наші діти на свідомих членів українського народа, щоби вони, як виростуть, могли згадати, що мали добрих родичів і учителів, які дбали про них і провадили їх до світла науки і добра.

Йосиф Буката,
Перт Амбой, Н. Дж.

Альбанська приповідка.

Ніхто не позбудеться власної вдачі: все миші ловитимуть потомки котячі.

—o—

Італійські приповідки.

Раз добре побита собака втіка, коли показати їй тінь патика.

—o—

Світ призначений лише для того, хто дібється свого.

—o—

Арабська приповідка.

Таку вже вдачу мають великі пани, що дактилі зїдають, а випльовують кістки.

—o—

Моцарт, світової слави композитор (укладчик музичних творів), зачав компонувати далеко раніш, як який инший з композиторів. Коли він мав чотири роки, його показували як неймовір-чудо, а коли мав пять років, компонував він уже концерти. Коли мав одинайцять літ, писав вже забавно-комічні оперетки.

ПОДЯКА.

Я низше підписана членкиня відділу 232 У. Н. Союза складаю сердечну подяку всім Урядникам Союза за уділення мені запомоги в сумі 50 долярів, які мені дуже придалися у моїм прикрім положенню. Також дякую й місцевому відділови, що постарався для мене о сю запомогу. Дай Боже, щоби У. Н. Союз побільшився що місяця о стільки нових членів, скільки центів виплачує кожного місяця своим потребуючим членам.

Марія Ріпка
членкиня 232 відділу,
Донора, Па.

Чого льоха сумує?

— Чого це твоя льоха така сумна?

— Та як не має сумувати, як її мати свиня, батько свиня й ціла родина — свині.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ОПОВІСТКА.

ПІКНІК Українського Запомогового Товариства „Дністер" в Ню Йорку, маючий мати місце дня 28. серпня с. р. в Ulmer Park, Brooklyn, з огляду безперервного дощу, **невідбувся.**

Длятого маеться честь подати до відома всім, що на згаданий Пікнік набули тікети, що Українське Запомогове Товариство „Дністер" в Ню Йорку рішило на зборах дня 10. вересня с. р. улаштувати першу в сім сезоні **ЗАБАВУ-БАЛЬ в суботу, дня 22-го жовтня с. р. в Українськім Народнім Домі, 217-219 E. 6th St., N. Y. City.**

На сю забаву-баль прохається приходити всіх громадянок і громадян міста Ню Йорку і околиці, що закупили тікети на висше згаданий Пікнік. 216

ЗА УКР. ЗАП. ТОВ. „ДНІСТЕР" В НЮ ЙОРКУ:
Михайло Олексів, рек. секр.

ТЕАТРАЛЬНІ ЦІЛУНКИ.

Артистка французького театру „Нувоте", Магіна, рішила розвестися з мужем 18 місяців тому. Муж, який теж квалився до самостійности, обвинуватив свою жінку, що жила вже окремо, в зраді. На його домагання слідчий судья „реквірував" приватні листи артистки. Між ними найшлись до одного актора, товариша сцени, з таким закінченням: „цілую вас"... Муж твердив на суді, що ця фраза є доказом зради жінки. Артистка протестувала. Її адвокат покликався на вески знавця театральних справ, що „цілунки, які роздають собі артисти в театрі, не мають ніякого значіння". І казав так: „У театральнім світі мущини та жінки цілуються щоденно навіть при зустрічі та розстанні, частіще із звички, як із ніжности. Крім цього дуже важко вирішити, коли цілунок має прикмету „забороненого вчинку". Адже в деяких краях істнує звичай цілуватись навіть з незнайомими, і то не раз, а тричі. Нпр. у Росіян на Великдень..." Одначе париський суд не дав узятись на цю фільософію. Він рішив, що цілунок має своєрідний зміст відповідно до обставин і моменту, в якому його вимінюють, отже фраза в листі артистки „цілую вас" не була формою звички, ні текстом з ролі, ні вселюдним російським обрядом. Суд признав винуватцями і мужа і жінку, і... розвів їх.

НОВІТНІ ЖЕБРАКИ.

До склепу Зелінгера Ярославі прийшов жебрак. Дістав милостиню, одначе нею не вдоволився, бо мовляв — за мала. Зробив авантуру. Зелінгер закликав поліцая. Спроважений на поліцію жебрак спочатку не хотів виявити свого імени. Опісля показалося, що це Йосел Тавбе з Перемищля. При ньому найдено в золотих і долярах 2000 зол.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З КИТАЙСЬКИХ ДИВ.

Як майже в усіх ділянках культури мають Китайці перше місце і в медицині (в ліках). Мабуть лише асирійсько-вавилонської землі, Єгипет і старинна Персія могли би мірятися щодо часу з то юстарою культурною країною, бо доказують, що вже дві тисячі літ тому, заки Гіпократ, найславніший лікар старинної Греції (460—377 року перед Христом), передав европейському заходові свої науки, мали Китайці свої лікарські методи і науки, хоч може бути для нас і фантастичні. Як їх цінили, про те говорить ось що: Цісар Ші Гаюнг Ті (що злучив Китай) останніми роками третього століття перед Христом дикретом приказав тисячам робітників ставити величний китайський мур, а заразом спалити всі книги, передовсім історичні, аж до літописів про власну династію включно, хліборобські записки, праці про плекання бджіл і про лікування і ліки. І хоч цісар видав такий розпорядок, то завдяки поважанню, з яким відносилися Китайці до наук, богато з тих книг заховалося аж до наших часів. Декотрі з тих книг приписують казочним особистостям найстарших китайських цісарів; з них на першім місці стоїть цісар Ше Нунг, що значить „добрий дух хліборобства". Старі перекази приписують також йому винахід плуга, виплекання худоби і введення торгу для виміни збіжжа. Він досліджував і керничну воду, доказав лічничу силу зілля, та на що ко̀рє помічне. Складав також перші рецепти. Про того цісаря легенда каже, що мав жолудок з такими тонкими стінами, що міг крізь них бачити, що діється в середині. Люде навіть твердили, що жолудок його був зі скла, що уможливлювало йому випробувати на собі наслідки отруй. Аж одного дня викрив найстрашнійшу отрую, що звалася Та-ча-яо. Китайці й нині вживають тої отруї, коли хочуть отруїтися. Ця отруя кружляла в його тілі в усіх напрямках, аж вкінці діставася до голови, де згуснула в два великі чиряки. Цісар помацався в поті і сказав: „Той ідовитий лік убє кожного смертельника; мені по ньому виросли лише два роги".

Зданий звичай загинати пальці ніг, аби нога була як найменша, пояснюють ось як: Переказ каже, що останній китайський цісар династії Чі, на імя Тунг-гун-гу (що в 501 році після Христа був скинений з престола), мав любку таку гарну, що краса її славна була на цілу країну. Передовсім подивляли її маленькі ноги, що вже були з природи такі. Коли цісар одного дня дивився, як його любка танцює, викликнув одушевлено: „За кожним її кроком наче зацвитає лелія". Ці слова дали привід для одушевленого окліку: „Золота лелія", якого пізніше уживали на означення штучного зменшення ніг. Але той звичай принявся щойно з початком десятого століття після Христа, за останнього цісаря династії Танг. Той цісар своїй любці Му-Ніянг казав так звязати ноги, що подобали на місячний серп. Династія Мінг з манджурського походження (наступила в Китаю 1644 р.) не приняла того звичаю, все таки між заможними Китайцями він удержується до нині. (Китайське робітництво давно закинуло той звичай). Китайські жінки (пані) не дуже довіряють чужинним лікарям, коли котрий з них хоче приглянутися їх обезображеним ногам, а то зі стиду. Китайські селяне нераз сповідаються свому духовникові, що дивилися на малі жіночі ніжки. Була в Китаю також мода струнного тіла, і то за володарів династії Чу (1122—255 перед Христом) мав таке замилування до струнких постав, що багато з його наложниць померло з голоду, бо заки володар принимав їх у себе, довго постили.

ЖАРТИ.

Напад.

— Гроші або смерть! — кричить опришок до майдрівника.
— Дам вам гроші, але мусите зробити мені дрібну прислугу.
Опришок годиться.
— Перестрільте мій капелюх.
Опришок перестрілив.
— А тепер рукавички!
Перестрілив.
— Ще хусточку!
— Прикро мені, — каже опришок — але не можу; не маю вже більше куль.
— Ні? Ну, то я не можу вам дати грошей — каже хитрий подорожний і відходить вдоволений.

Росіяний.

Вчора в ночі засвітив нараз професор усі лямпи. Хотів зобачити, чи спить.

Жінка.

В Ноевім ковчезі була якась жінка, яка весь час викрикала, що хоче висісти.
— Тихо будь! — сказав Ной.
Вона стала плакати і кричати:
— Хто знає, чи за той час, як ми тут на кораблі, не вийшли з моди фігові листки.

Судя зривається з місця і кричить:
— Тепер уже хто не буде тихо, зараз викинеться його зі салі!
На це арештант: — Славно, пане судя!

— Але чи ти дійсно любиш Ірину?
— Певно! І я вічно любитиму її.
— Так?! А я вже гадав, що ти хочеш оженитися з нею!

Що вам властиво бракує?
— Нездужаю на ревматизм.
— Зовсім, як я! Я вже наскрізь знаю цю недугу. Маю її вже в малому пальці!
— А то ви повинні тішитися! Я маю цю недугу в цілому тілі!

Нинішні часи.

Жінка (до чоловіка): Це наша нова служниця. Приїхала поїздом в 8 год. 17 мінут.
Чоловік: Якжеж то зробити, щоби вона вже нас трималася?
Жінка: Нема чого боятися. Найближчий поїзд відходить щойно в 21 год. 49 хвиль.

Залізна послідовність.

Жовнір-Мазур: Як то? Ви маєте жадати від мене заплати за масло, за те, що я бороню польської землі?
Жінка: Нема ніякої польської землі, є тільки земля хлопська.
Жовнір: Ну, а хлоп то чий?
Жінка: Хлоп? Не знаеш чий? Бабський!

Дрімаючий талант.

— Ваш синок підчас науки робить враження заспаного.
— А може це й той талант, що в ньому дрімае.

Зле трафила.

Жінка: Ти казав, що купиш мені подарунок. А власне мені снилося таке чудове футро...
Муж: Так я куплю тобі в подарунок сонник і побачимо, що значить, коли сниться футро.

У лікаря.

Лікар: Нічого вам, пане, не поможе... Хочете, чи ні, а цей порошок мусите зажити.
Недужий: Та по що? Самі кажете, що нічого не поможе.

ЛІКАРІ.

В Америці припадае на кождих 100.000 населення 133 лікарів, в Енглії 92, в Німеччині 51, у Франції 35.